

Rapport fra Vitaliseringsutvalget 2018-19

Hønefoss, 6.mars 2019

Sammendrag

Årsmøtet i Viken Skog SA fattet i sitt møte i april 2018 følgende vedtak:

«Årsmøtet støttet styrets forslag om å foreta en ny vurdering av Viken Skogs organisasjonsstruktur, herunder antall skogeierområder og deres funksjon og virkeområde med det formål å skape en vital, attraktiv og kostnadseffektiv organisasjonsstruktur.

Årsmøtet ga fullmakt til styret å oppnevne et utvalg med fem medlemmer. Utvalget legger forslaget frem for styret innen utgangen av januar 2019 for en påfølgende bred organisasjonsmessig behandling i skogeierområdene før behandling og endelig vedtak på årsmøtet i 2019.»

Utvalget har bestått av Lars Sollie (leder), Katharina Kirkerød, Mona Tønnesland Tholin, Morten Haugrud, Nils-Ivar Grøv, Gudbrand Gulsvik og med Olav Bjella som sekretær.

Dagens organisasjonsstruktur for Viken Skog SA ble sist endret i 2011 med etablering av 27 skogeierområder som valgkretser. Parallelt med skogeierområdene eksisterer fortsatt skogeierlagene. Etter en rekke fusjonsprosesser og enkelte nedleggelse er det 40 gjenværende skogeierlag. 20 av disse har identisk navn og samme styre som skogeierområdet. Aktivitetsnivået varierer vesentlig mellom skogeierområdene og mange steder er det utfordringer med å rekruttere nye tillitsvalgte, manglende oppslutning på møter og usikkerhet om hva styret i skogeierområdet skal engasjere seg i. Mange identifiserer seg fortsatt mer med skogeierlagene enn med skogeierområdene og oppfatter dagens struktur med varierende grad av sammenfattende grenser for skogeierlag og skogeierområder som forvirrende. Skogeierlag og skogeierområde benyttes om hverandre og kapitalen på til sammen 20 millioner kroner i skogeierlagene fremstår i stor grad som død kapital. Alle skogeierlag har i sine vedtekter at medlemskap forutsetter andelseierskap i Viken Skog, men dagens standardvedtekter begrenser skogeierlagenes virksomhet til kun å forvalte kapitalen, og samarbeidsavtalene med Viken Skog er lite forpliktende. Samtidig er det stor variasjon i størrelsen på skogeierområder/skogeierlag, og regionreformen har også medført endringer i kommunestrukturen som gjør at det er naturlig å ta en ny vurdering av organisasjonsstrukturen.

Utvalget har vurdert flere alternative modeller for å bidra til enhetlig og gjennomgående inndeling av medlemmer/andelseiere i Viken Skog. Utvalget foreslår å gjeninnføre skogeierlagene som valgkrets til erstatning for skogeierområdene. Dette innebærer endring av vedtektene i Viken Skog SA og revidering av samarbeidsavtalen mellom Viken Skog og skogeierlagene. Det foreslås også en revidering av standardvedtektene i skogeierlagene for bedre å reflektere den nye og utvidede rollen som skogeierlagene får med en slik endring.

Utvalget mener det må igangsettes en prosess for å bidra til sammenslåing av skogeierlag for sammenfallende avgrensning som skogeierområdene der det ligger til rette for det, herunder vurdere enkelte justeringer der kommunestrukturen er endret.

Utvalget foreslår også en rekke tiltak å vitalisere organisasjonsarbeidet i Viken Skog:

- Det næringspolitiske engasjementet i skogeierlagene må styrkes. Engasjement for skogbrukets rammevilkår og styrking av grunneierrettighetene er godt forankret i vedtektene og skaper ofte engasjement lokalt.
- Rollen som tillitsvalgt må vitaliseres gjennom bedre opplæring og tilrettelegging.
- Kommunikasjon med tillitsvalgte på alle nivåer bør styrkes, spesielt mellom styret og lederne lokalt.
- Det må iverksettes flere tiltak for rekruttering av andelseiere, herunder konstituering av egne verveansvarlige lokalt og bedre synliggjøring av fordelene ved å være andelseier.

1. Mandat og sammensetning av utvalget

Årsmøtet i Viken Skog SA fattet i sitt møte i april 2018 følgende vedtak:

«Årsmøtet støttet styrets forslag om å foreta en ny vurdering av Viken Skogs organisasjonsstruktur, herunder antall skogeierområder og deres funksjon og virkeområde med det formål å skape en vital, attraktiv og kostnadseffektiv organisasjonsstruktur.

Årsmøtet ga fullmakt til styret å oppnevne et utvalg med fem medlemmer. Utvalget legger forslaget frem for styret innen utgangen av januar 2019 for en påfølgende bred organisasjonsmessig behandling i skogeierområdene før behandling og endelig vedtak på årsmøtet i 2019.»

Styret i Viken Skog behandlet spørsmålet om oppnevning av medlemmer til utvalget i sitt møte i juni. Det ble der vurdert flere aktuelle kandidater, hvor det ble vektlagt å få til en god blanding av geografisk spredning, kjønn, alder, erfaring fra organisasjonsarbeid og motivasjon. Styret gav administrasjonen fullmakt til å forespørre fem andelseiere inkludert leder av utvalget, primært blant de kandidater som ble nevnt i møtet. Gudbrand Gulsvik, nestleder i styret, går i tillegg inn i utvalget som bindeledd til styret.

Utvalgets sammensetning er som følger:

Lars Sollie (leder), Tønsbergdistriktet
Katharina Kirkerød, Hessa
Mona Tønnesland Tholin, Søndre Land og Fluberg
Morten Haugrud, Østre Romerike
Nils-Ivar Grøv, Sør-Aurdal
Gudbrand Gulsvik, Hallingdal

2. Bakgrunn

I saksopplysningene til årsmøtet 2018 ble det gitt følgende begrunnelse for forslaget om å opprette et organisasjonsutvalg:

Dagens organisasjonsstruktur for Viken Skog SA ble etablert i forbindelse med om-dannelsen fra skogeierforening til andelslag i 2005 (virkning fra 01.01.2006). § 9 i vedtektene definerer at Viken Skogs geografiske område inndeles i skogeierområder (valgkretser) fastsatt av styret i samråd med berørte skogeierområder. Andelseierne er tilknyttet det skogeierområde eiendommen ligger i. Andelseiermøtet velger utsendinger til årsmøtet i Viken Skog SA. Siden etableringen har det hele tiden vært 27 skogeierområder i Viken Skog. Samtidig er strukturen med skogeierlag opprettholdt, men her har antallet blitt redusert fra 90 i 2005 til 40 i dag.

Styret i skogeierområdene består normalt av 4-6 medlemmer og har i dag blant annet følgende funksjoner:

- En del av eierstyringen
Være andelseiernes lokale representant i Viken Skog (valg, representasjon, informasjon, kontakt) – med møter og arrangement for andelseierne

- Ivareta lokale næringspolitiske oppgaver
Møte med skogbruksansvarlig i kommunen etc. (følge med i kommunale planer og tiltak)
- Kontaktpersoner for Viken Skog i lokalsamfunnet
Gjennom å delta i lokale arrangement og stimulere til aktivitet og oppslutning om andelslaget.
- Være arrangør av skogkvelder, temamøter, kurs og skolearrangementer.

Mange engasjerer seg også med møter og tiltak overfor Viken Skogs administrasjon for å sikre at deres andelseiere har et godt tjenestetilbud og konkurransedyktige betingelser. I noen grad engasjerer styrene seg også i rekruttering og oppfølging av nye andelseiere.

Styrene i skogeierområdene disponerer i dag en samlet budsjetttramme på ca. 2,2 MNOK, hvorav anslagsvis 70% går til honorarer og møtegodtgjørelse og resten i stor grad til leie av møtelokaler, bevertning og noe tilskudd til lokale tiltak. I tillegg kommer vesentlige kostnader til oppfølging og drift fra administrasjonen.

De enkelte skogeierandelslag har valgt noe ulike modeller for sin lokale organisering. Blant annet opererer Glommen Skog med 7 skogeierområder, mens Allskog har beholdt sin struktur med i overkant av 80 skogeierlag.

På møte med lederne av skogeierområdene i desember 2017 kom det klart frem at aktivitetsnivået varierer vesentlig mellom skogeierområdene. Enkelte melder om utfordringer med å rekruttere nye tillitsvalgte, manglende oppslutning på møter og usikkerhet om hva styret i skogeierområdet skal engasjere seg i.

Regionreformen har også medført endringer i kommunestrukturen som gjør at det naturlig å ta en ny vurdering av områdestrukturen.

Med bakgrunn i dette vedtok styret å fremme et forslag for årsmøtet i 2018 om oppnevning av et utvalg for å vurdere temaet nærmere.

2.1. Tidligere utredninger/utvalg

Viken Skog SA, slik vi kjenner det i dag, er et resultat av en rekke fusjoner og omorganiseringer. Det finnes ingen komplett oversikt over dette, men en gjennomgang av arkivert materiale viser blant annet følgende:

2004: «Hva vil vi med Viken Skog og skogeierlagene». Drøfting av forslag til formålsparagraf og selskapsform for Viken Skog. En utredning fra administrasjonen som ble sendt på bred høring i skogeierlagene.

2009: Organisasjonsutvalget 2009 Viken Skog. Et utvalg på 10 tillitsvalgte skogeiere med Helge Evju som leder. Utvalget hadde som mandat å utarbeide forslag til prosess for å utrede fremtidig ideell skogeierlagsstruktur og regioninndeling i Viken Skog, herunder også en vurdering av oppgavefordelingen mellom andelslag, region og skogeierlag.

2010: Viken Skogs lokalledd. Oppgaver, struktur, økonomi og representasjon. Styrets forslag til overføring av skogeierlagenes oppgaver til valgkretser, med forslag til nye vedtekter for Viken Skog BA

2012: Rolleavklaringsutvalget. Et utvalg ledet av Ragnhild Borchgrevink, 5 tillitsvalgte skogeiere og 2 øvrige fra ledelsen. Utvalget foreslo en vedtektsendring for å legge til rette for å gjøre årsmøtet mer dynamisk, ved å åpne opp for at saker kan tas opp til behandling selv om det ikke er nevnt i innkallingen hvis årsmøteutsendingene gir sin tilslutning til at saken tas opp. Utvalget foreslo også bedre rutiner for kontakt mellom områdelederne og den lokale skogbrukslederen samt bedre rutiner for behandling av klager der andelseierne som kunder ikke er fornøyd med behandlingen. Til slutt ble det foretatt en rolleavklaring mellom;

- medlem av representantskapet (i dag årsmøteutsending)
- leder/medlem av styret i et skogeierområde
- medlem av Viken Skogs styre
- ansatte i Viken Skogs administrasjon
- skogbruksleder
- rollen som skogbruksleder

2.2. Status skogeierområdene og skogeierlaga

Viken Skog har i dag 27 skogeierområder. Disse utgjør organisasjonens valgkretser for utsendinger til samvirkets øverste organ, Årsmøtet. Hvert skogeierområde ledes av et styre, som sammen med utsendingen(e) til årsmøtet velges på andelseiermøtene.

Økonomien i skogeierområdene bestemmes i hovedsak av styret i Viken Skog, som setter en budsjetttramme som fordeles på områdene med en fast del (kr 25 000 pr. område), en del til dekning av honorarer og møtegodtgjørelser for sentrale møter pluss en variabel del bestemt av en fordelingsnøkkel basert på omsatt kvantum fra andelseierne (70%) og antall andelseiere (30%). Budsjettet er i 2018 på kr 1 949 000 og gir en ramme pr. skogeierområde varierende fra kr 46 000 til kr 112 000 pr. år.

I gjennomsnitt de siste 3 år har skogeierområdene fordelt kostnadene til drift på følgende poster:

Honorarer, møte- og reisegodtgjørelse:	69%
Møteutgifter:	20%
Skogdager/kurs:	5%
Annonser og gaver:	2%
Diverse:	4%

Budsjettfordelingen gir ikke et fullstendig bilde av driftsbudsjettet til skogeierområdene, da kostnadene til en rekke arrangementer, kurs og utferder dekkes direkte av kommunens rentemidler eller med tilskudd fra skogeierlaget. Med de siste års lave rentenivå har imidlertid omfanget av dette blitt sterkt redusert.

Tidligere var det fritt opp til det enkelte andelseiermøte å fastsette honorarer til styret i skogeierområdet. Fra 2016 vedtok årsmøtet å standardisere dette ved å definere følgende faste honorarer avhengig av budsjetttrammen til det enkelte skogeierområde:

Honorarnivåer for styret i skogeierområdene 2017/18				
Budsjettramme	<60 000	60 000-69 999	70 000-79 999	>80 000
Honorarnivåer	1	2	3	4
Leder	10 000	12 000	15 000	18 000
Medlemmer	2 000	2 000	3 000	4 000

I tillegg utbetales møtegodtgjørelse etter satser fastsatt av årsmøtet, for tiden kr 2 000 pr. dagmøte og kr 1 000 for kveldsmøter. I retningslinjene til skogeierområdene er det angitt at honoraret også er ment å være kompensasjon for møter i styret i skogeierområdet. Tabellen nedenfor viser omsatt kvantum i 2017 og antall andelseiere pr. 31.12.2017, tildelt budsjettramme og hvor mye dette utgjør pr. andelseier og omsatt tømmerkvantum i det enkelte skogeierområde.

NR	SKOGEIEROMRÅDE	KVANTUM 2017	ANT. MEDL. 2017	BUDSJETT- RAMME 2018	KOSTNAD PR ANDELSEIER	KOSTNAD PR KUBIKKMETER
M56	Lardal Siljan	26 459	158	51 000	323	1,9
M57	Nedre Lågen	67 899	375	67 000	179	1,0
M58	Midtre Vestfold	80 251	363	74 000	204	0,9
M59	Tønsberg-distriktet	44 635	376	61 000	162	1,4
M60	Nordre Vestfold	84 198	331	74 000	224	0,9
M61	Numedal	127 142	584	92 000	158	0,7
M62	Eiker	36 930	276	57 000	207	1,5
M63	Sandsvær Kongsberg	46 414	262	59 000	225	1,3
M64	Hallingdal	134 216	765	98 000	128	0,7
M65	Ringerike	199 872	482	112 000	232	0,6
M66	Krødsherad - Modum	120 301	396	85 000	215	0,7
M67	Sigdal - Eggedal	50 881	270	60 000	222	1,2
M68	Asker og Bærum	14 851	102	46 000	451	3,1
M69	Drammen og Hurumlandet	60 714	286	63 000	220	1,0
M70	Nordre Land - Etnedal	100 522	325	78 000	240	0,8
M71	Søndre Land og Fluberg	129 025	168	82 000	488	0,6
M72	Øvre Valdres	68 865	433	69 000	159	1,0
M73	Sør Aurdal	75 796	313	71 000	227	0,9
M74	Øvre Romerike	96 143	398	79 000	198	0,8
M75	Hadeland	79 759	449	76 000	169	1,0
M76	Østre Romerike	155 701	473	100 000	211	0,6
M77	Nedre Romerike	26 555	175	51 000	291	1,9
M78	Follo	57 628	383	65 000	170	1,1
M79	Smaalenene	102 090	357	79 000	221	0,8
M80	Hessa	93 480	454	80 000	176	0,9
M81	Våler og Svinndal	19 933	100	47 000	470	2,4
M82	Sarpsborg - Ytre Østfold	76 912	385	73 000	190	0,9
SUM		2 177 171	9 439	1 949 000	206	0,9

I sum benytter Viken Skog kr 206 pr. andelseier til lokalt arbeid i skogeierområdenes regi, noe som utgjør i underkant av kr 1 pr. kubikkmeter.

Parallelt med skogeierområdene eksisterer fortsatt skogeierlagene. Etter en rekke fusjonsprosesser er det nå 40 «aktive» skogeierlag, i forståelsen lag med gjenværende aktiva. 20 av skogeierlagene har identisk navn og samme styre som skogeierområdet, se vedlegg 1.

I flere andre skogeierområder praktiseres det at årsmøtet i de tilliggende skogeierlag velger sin representant inn til styret i skogeierområdet (eks. Øvre Valdres, Numedal og Drammen og Hurum). De fleste skogeierlag har ingen egenaktivitet. Eiker, Ringerike, Aurskog og Nes er imidlertid eksempler på skogeierlag som driftes mer eller mindre uavhengig av skogeierområdets styre.

En gjennomgang av regnskapet til skogeierlagene kan oppsummeres som følger:

- 40 skogeierlag har en egenkapital på til sammen kr 21 mill. Kapitalen fordeler seg på kr 1,1 mill. i aksjer, kr 0,4 mill. i markedsbaserte aksjer og obligasjoner og kr 19,8 mill. i bankinnskudd. En stor andel av disse aksjene er senere nedskrevet i forbindelse med konkursen i Norske Skog. Kr 12,7 mill. av bankinnskuddene stod som medlemsinnskudd i Viken Skog SA pr. 01.10.2018.
- I Akershus er Follo i særklasse størst med kr 1,4 mill. i bankinnskudd.
- I Østfold er Hessa størst med kr 0,95 mill.
- I Buskerud har Sandsvær/Kongsberg over kr 2 mill. i bankinnskudd, mens flere andre skogeierlag har ca. kr 0,5 mill. i samlet innskudd.
- I Oppland har Etnedal, Nordre Land og Søndre Land og Fluberg kr 0,75 mill. i aksjer og 4 skogeierlag har +/- kr 0,5 mill. i innskudd.
- I Vestfold har Tønsbergdistriktet kr 0,7 mill. og de 4 andre skogeierlagene kr 0,3-0,5 mill. i bankinnskudd.

Samlede driftskostnader i skogeierlagene utgjorde i 2017 kr 460', ned fra kr 660' i 2016. Disse fordelte seg med kr 55' i honorarer, kr 100' i gaver, kr 180' til møter og arrangementer og kr 116' til andre driftskostnader. 24 skogeierlag hadde driftskostnader fra kr 0 - 10', kun 8 lag mer enn kr 25'.

Finansinntektene til skogeierlagene bestod av renteinntekter med kr 410', aksjeutbytte kr 45' og nedskrivning av aksjer/verdipapirer med kr 295'. Samlet årsresultat før nedskrivninger av aksjer utgjorde kr 170'.

Fra omorganiseringen til Viken Skog BA i 2006 fulgte andelslagets valgkretser de samme grensene som det tilsluttede skogeierlag. Det ble da også etablert egne, relativt omfattende samarbeidsavtaler med skogeierlagene. På høstmøtet i 2010 ble det vedtatt å endre vedtektene slik at styret fikk fullmakt til å fastsette grensene for skogeierområdet, uten noen henvisning til skogeierlaget og fra 2011 ble dermed valgkretsene endret fra å være de samme som skogeierlagene til dagens 27 skogeierområder. I 2011 ble det også innført nye og mindre forpliktende samarbeidsavtaler. Av ulike grunner er det få skogeierlag som har signert disse.

Samarbeidsavtalene fra 2011 skiller seg fra de som ble inngått i 2006 på følgende områder:

- Bortfall av formuleringen om at skogeierlagene og andelslaget har felles medlemmer/andelseiere og at skogeierlaget er en del av skogeiersamvirket i Viken Skogs område.
- Bortfall av forpliktelse til å akseptere de vedtak som fattes i Viken Skogs organer og at samarbeidsavtalens innhold fastsettes av representantskapet (nå årsmøtet) i andelslaget.
- Betydelig forenkling av skogeierlagets oppgaver, som nå er overtatt av styret i skogeierområdene.

Selv om samarbeidsavtalene ikke lenger definerer at skogeierlaget er en del av skogeiersamvirket gjennom Viken Skog er dette likevel definert i standardvedtektene til skogeierlagene.

3. Utvalgets vurderinger

Utvalget konstaterer følgende som utgangspunkt for det videre arbeidet:

- Det er 6-8 år siden forrige utvalg (2012) og siste omorganisering (2010)
- Det er stor variasjon i aktivitetsnivået i skogeierområdene
- Det er utfordringer med rekruttering av tillitsvalgte
- Tydelige signaler fra flere tillitsvalgte om at arbeidet er for lite engasjerende
- Forholdet mellom skogeierområdene i Viken Skog og skogeierlagene utvikler seg svært forskjellig
- Konkurransesituasjonen i skogbruket fører til mer kommersialisering og utfordrer rollen som tillitsvalgt
- Det er stort fokus på enkeltdrifter. Samvirketanken i skogbruket står vesentlig svakere enn tidligere. Er den i ferd med å dø ut?
- Utvalget legger til grunn at eksisterende kostnadsnivå for drift av områdene/lagene opprettholdes.

Utvalget vedtok å konsentrere arbeidet om følgende problemstillinger:

1. Spørsmål knyttet til skogeierlagenes kapital
2. Strukturen med antall skogeierlag og skogeierområder
3. Næringspolitisk engasjement
4. Vitalisering av det å være tillitsvalgt
5. Kommunikasjon med tillitsvalgte på alle nivåer
6. Tiltak for rekruttering av andelseiere

En orientering om utvalgets arbeid ble fremlagt på regionvise møter med områdelederne i september. Det ble notert følgende innspill til utvalgets videre arbeid:

- Lokale næringspolitiske saker vekker engasjement
- Ta den tid vi trenger til å gjøre et grundig arbeid og involvere skogeierområdene
- Kontakten styret / området må styrkes. Vurder større transparens i noen styresaker
- Tilhørigheten og oppslutningen sank ved etablering av de store skogeierområdene vi har nå.
- Vanskelig å reversere skogeierområdene nå – en ny tid
- Drammensregionen ønsker å fortsette med skogeierlagene, trenger lokal møteplass
- Kommunestruktur-endringene er vanskelig å forholde seg til
- Bør gjøres noe med kapitalen til skogeierlagene, men vanskelig
- Skogeierlag og Områder må henge sammen identitetsmessig

Det er oppfordret til å sende inn flere innspill i blant annet Viken Nytt. Det kom ett slikt innspill fra styret i Sigdal-Eggedal skogeierområde.

3.1. Skogeierlagenes kapital

Skogeierlagene har i overkant av 20 millioner kroner i kapital. Gjennomgangen av regnskapene viser at denne i svært liten grad benyttes til aktiviteter som underbygger engasjementet i organisasjonen. Med få unntak er dette død kapital.

Siden hvert skogeierlag er et selvstendig rettssubjekt med egne vedtekter er det i praksis vanskelig å påvirke bruken av denne kapitalen. Tidligere praksis, ved at årsmøtet i Viken Skog fattet bindende vedtak for skogeierlagene, opphørte i 2011. Det fremstår som helt klart at eventuelle organisatoriske endringer som påvirker det enkelte skogeierlag vil være avhengig av tilslutning på det enkelte skogeierlags årsmøte. Vedtektene åpner imidlertid for sammenslåing eller deling av skogeierlag. Det er dermed begrenset hva utvalget kan foreslå vedrørende skogeierlagenes kapital. I de tilfellene hvor skogeierlaget og skogeierområdet har samme avgrensning og styre, er skogeierlagets styre sin rolle i praksis begrenset til å være fondsforvalter. Innenfor de retningslinjene som eventuelt besluttes av årsmøtet i skogeierlaget er det dermed helt og holdent opp til styret i skogeierlaget/området og benytte seg av kapitalen til aktivitetsfremmende tiltak eventuelt investering i lokale initiativer. Med et bevisst forhold til dette kan dermed kapitalen i skogeierlagene bli et aktivum og i mindre grad død kapital slik situasjonen er i dag i mange av lagene.

3.2. Strukturen med antall skogeierlag og skogeierområder

Mange oppfatter dagens struktur med varierende grad av sammenfattende grenser for skogeierlag og skogeierområder som forvirrende. Skogeierlag og skogeierområde benyttes om hverandre og kapitalen i skogeierlagene fremstår i stor grad som død kapital. I noen skogeierlag er det ambisjoner om en egenaktivitet i lokallet, men i praksis er denne svært begrenset. Uavhengig av øvrige strukturendringer **foreslår derfor utvalget at Viken Skog legger ressurser i å tilrettelegge for at skogeierlag som ikke har slått seg sammen tilsvarende dagens skogeierområder iverksetter en prosess for dette.** Viken Skogs rolle vil kun være som tilrettelegger, da det er fullt og helt opp til årsmøtene i skogeierlagene å beslutte dette. Utvalget mener at det vil være en stor fordel med sammenfallende avgrensning og styrer for skogeierlag og områder. Utvalget har vurdert følgende modeller:

- A. **Avvikling av skogeierområdene og benytte skogeierlagene som valgkrets.** Forslaget innebærer at det må lages nye og mer forpliktende samarbeidsavtaler, og at aktiviteten finansieres ved driftstilskudd basert på gitte kriterier fra Viken Skog. Modellen vil da bli den samme som i perioden 2006-12, med unntak av at antall skogeierlag er redusert fra daværende 82 til 40. Utvalget mener det er realistisk gjennom sammenslåinger av skogeierlag der det ligger til rette for det å få redusert antall skogeierlag til i overkant av 30. Siden Viken Skog SA ikke kan beslutte endelig struktur med antall skogeierlag innebærer denne modellen at vi kan få noen flere skogeierlag enn dagens områder. Fordelen med denne modellen er at vi gjenoppretter en helhetlig struktur, unngår forvirringen mellom skogeierlag/skogeierområder og gir større frihetsgrader til drift av lokalledet ved at de har en selvstendig økonomi.
- B. **Etablere en eierstyringsmodell med to nivåer.** Ett nivå med noen store regioner og et underliggende lokalled basert på skogeierområdene eller skogeierlagene slik som alternativ A. Regionene består av lederne i skogeierområdene/skogeierlagene. Ett av styremedlemmene i Viken Skog får som oppgave å være fast observatør i regionstyrene for å sikre god kontakt. Organisasjonsavdelingen må tilføres ressurser for å ivareta sekretariatsfunksjonen. Som regioninndeling foreslås å benytte en modell med tre regioner Øst, Vest og Nord. Regionstyrene må få et klart mandat, herunder budsjettansvar for underliggende skogeierområder/skogeierlag, og der en av områdelederne velges som regionleder.

Modellen har mange likhetstrekk med dagens regionvise områdeledermøter, men vil her gis et klarere mandat i eierstyringsrollen enn i dag, der møtene i stor grad har karakter av å være rene informasjonsmøter.

- C. Videreføre dagens struktur på skogeierområdene, men med noen justeringer.** Det er i dag stor variasjon i størrelsen på skogeierområdene (omsetning og antall andelseiere). Samtidig har flere kommuner slått seg sammen eller er i ferd med å gjøre det. For dette alternativet vil utvalget foreslå at det gjøres enkelte justeringer i antall skogeierområder.

Eventuelle endringer må gjøres i nært samarbeid med de enkelte områdestyrer. Ulempen med dette alternativet er at det ikke berører forholdet til skogeierlagene.

- D. Fullstendig gjennomgang av antall skogeierområder med mål om mer enn halvering av antallet.** Utvalget har også vurdert en mer omfattende reduksjon av skogeierområdene til eksempelvis 9-12 områder, men etter en samlet vurdering med blant annet klare tilbakemeldinger fra områdelederne fraråder utvalget å gå videre med dette. Siden mange mener at for store områder gir liten lokal tilknytning vil en slik modell i praksis innebære at skogeierlagene vil bli videreført i tillegg til skogeierområdene.

Utvalget mener det er en stor fordel å holde fast på en enhetlig og gjennomgående inndeling av medlemmer i skogeiersamvirket fra skogeierlag til andelslag og Norges Skogeierforbund. Utvalget legger også vekt på at vi må finne en løsning som støtter opp under lokal tilhørighet og bedre utnyttelse av den kapitalen som ligger i skogeierlagene.

Utvalget foreslår:

Utvalget foreslår at årsmøtet beslutter å gjeninnføre skogeierlagene som valgkrets til erstatning for skogeierområdene. Dette innebærer endring av vedtektene i Viken Skog SA og revidering av samarbeidsavtalen med skogeierlagene.

Utvalget mener det må igangsettes en prosess for å bidra til sammenslåing av skogeierlag for sammenfallende avgrensning som skogeierområdene der det ligger til rette for det, herunder vurdere enkelte justeringer der kommunestrukturen er endret.

Viken Skog må avsette nødvendige ressurser for å bistå i disse prosessene. Det foreslås at vitaliseringsutvalget får en rolle i å bistå i disse prosessene. Utvalget understreker at det er **helt opp til årsmøtet i det enkelte skogeierlag å beslutte en eventuell sammenslåing**. Utvalget mener den foreslåtte utviklingen av skogeierområdene til fordel for skogeierlagene som valgkrets bør gjennomføres uavhengig av eventuelle sammenslåinger.

3.3. Næringspolitisk engasjement

Arbeid for å bedre skogbrukets rammebetingelser og styrking av grunneierrettighetene er godt forankret i vedtektene. Utvalget mener at tiltak for å styrke dette arbeidet også vil virke vitaliserende og skape økt engasjement i eierorganisasjonen.

Utvalget foreslår at følgende saksområder prioriteres:

- Arbeid med rettighetssikring mot kommuner og statlige organer i forbindelse med kommunedelplaner og større utbyggingsprosjekter, friluftslivsplaner, verneplaner, naturregistreringer m.v.

- Påvirkning av infrastrukturinvesteringer i kommunene – offentlige veier
- Kontakt med kommunens landbruksforvaltning om prioriteringer av tilskuddsmidler og øvrige virkemidler. Aktivitetsfremmende tiltak
- Drøfte næringspolitiske saker på høring fra Skogeierforbundet
- Aktiv deltakelse i nasjonale kampanjer
- Være lokal samfunnskontakt for skogbruket for positiv omdømmebygging.

Økt næringspolitisk engasjement på slike områder forutsetter tilrettelegging av saker og bistand fra administrasjonen. Den næringspolitiske kapasiteten i Viken Skog er i dag svært begrenset og må derfor styrkes. I tillegg til vitalisering av eierorganisasjonen vil en styrking av det næringspolitiske arbeidet lokalt og regionalt også bidra til at flere vil se nytten av å være andelseier. Siden næringspolitisk synlighet i dag benyttes som et konkurransefortrinn av andre aktører vil en styrking av dette arbeidet også øke Viken Skogs konkurransekraft.

3.4. Vitalisering av det å være tillitsvalgt

Nye tillitsvalgte er ofte usikre på hvilken rolle de har. Tiltak for bedre skolering bør derfor vurderes. Vanlig praksis har vært å invitere alle nye tillitsvalgte til et informasjonsmøte etter årsmøterunden. Oppslutningen om dette har vært varierende, og opplegget har også vært begrenset til et kveldsmøte. Et annet forsømt område er skolering av valgkomiteene. At disse er bevisste sin rolle, og aktivt arbeider med rekruttering av kandidater til verv i skogeierområdet er avgjørende for aktivitetsnivå og engasjement.

Utvalget foreslår:

- At det utarbeides et mer omfattende opplærings- og utviklingsprogram for tillitsvalgte. Hensikten er å gi trygghet og motivasjon gjennom bedre innsikt i Viken Skog som organisasjon, arbeidsmetodikk som tillitsvalgt og aktuelle temaer de bør jobbe med. Det må legges ressurser i opplegget slik at det oppleves som attraktivt og kompetansegivende. Målet må være at det skal være enklere å gå inn i rollen som tillitsvalgt.
- Et opplegg for kursing og motivering av medlemmer i valgkomiteene. Det bør lages et informasjonshefte og gjennomføres regionvise møter for lederne av valgkomiteene i god tid før årsmøterunden.
- Det bør utvikles en egen håndbok for tillitsvalgte basert på erfaringer fra andre samvirkeorganisasjoner slik som Norges Bondelag. I denne må gå klart frem hvilke krav og forventninger Viken Skog har til sine tillitsvalgte og hvilken støtte Viken Skog kan tilby sine tillitsvalgte for å utøve sine verv.
- Utvalget mener det må legges til rette for rekruttering av flere kvinner og yngre til tillitsverv på ulike nivåer.

3.5. Kommunikasjon med tillitsvalgte på alle nivåer

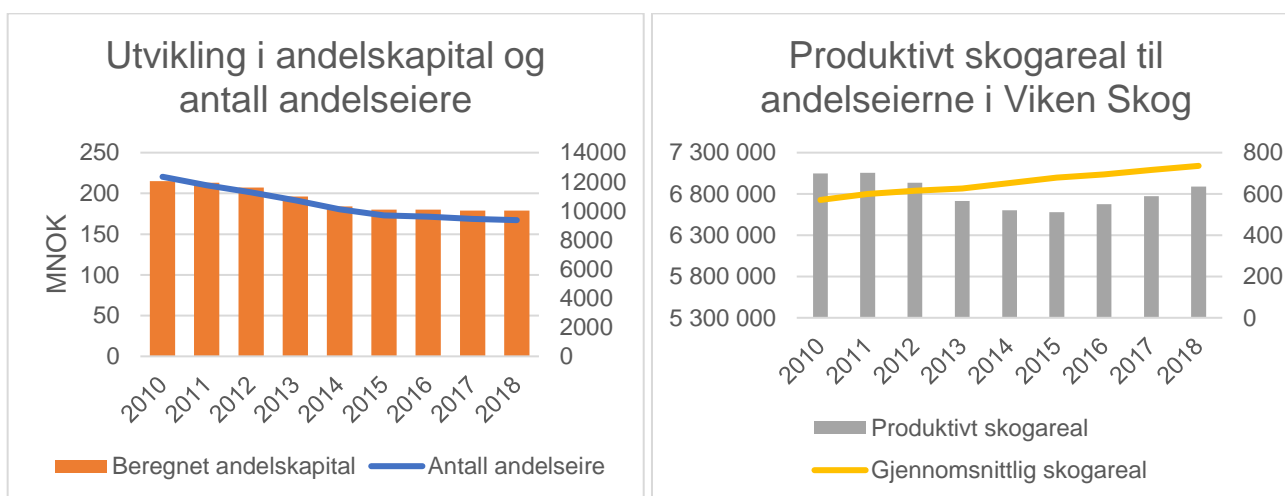
En viktig motivasjonsfaktor, og premisse for å kunne fungere i rollen som tillitsvalgt i skogeierområdene er at de er godt informert. Administrasjonen har nylig utvidet informasjonsarbeidet med etablering av en egen Facebook-side for tillitsvalgte og etablering av et eget nyhetsbrev. Fra enkelte tillitsvalgte har det også blitt foreslått at administrasjonen/styret gjennomfører mer regelmessige møter på telefon eller videokonferanse. Hyppigere og mer detaljert informasjon kan imidlertid lett få karakter av rapportering, og dette kan være uheldig for eierstyringen og forholdet mellom administrasjonen og styret.

Utvalget peker spesielt på to områder hvor kommunikasjonen må styrkes:

- Mot valgkomiteene. Det sitter i dag mer enn 100 medlemmer i valgkomiteene, og disse har en viktig funksjon i å foreslå kandidater som er motiverte og representative for andelseierne.
- Mellom styret og lederne av skogeierområdene/skogeierlagene. I dag er det ingen regelmessig kontakt utover årsmøte og eventuelle høstmøter. Styret bør vurdere om styremedlemmer bør delta på faste møter med områdelederne.

3.6. Tiltak for rekruttering av andelseiere

Styret i Viken Skog har vedtatt at det er et strategisk viktig mål å øke antall andelseiere og tilhørende andelskapital.

I perioden 2010-2015 mistet Viken Skog i gjennomsnitt 4,7% av sine andelseiere årlig. Fra 2016 er nedgangen redusert til ca. 1% årlig. Samtidig har nedgangen i beregnet andelskapital stanset. I praksis er det nå svært få som melder seg ut av Viken Skog, men ved eierskifter er det en tendens til at nye eiere av små skogeiendommer ikke velger å bli andelseiere igjen. Vi ser dette tydelig ved gjennomsnittsarealet på de som melder seg ut og de som melder seg inn er svært forskjellig.

Viken Skogs andelseiere har ca. 7 millioner dekar produktiv skog, med utgangspunkt i det som er registrert som grunnlag for beregning av andelskapital. Gjennomsnittsarealet har gått opp fra 571 dekar i 2010 til 736 dekar i 2018.

Utvalget konstaterer at det er vanskelig å gi gode nok argumenter for at alle kategorier skogeiere bør være andelseiere. Samtidig er det et mål for skogeiersamvirket å kunne representere så mange

som mulig, og for Viken Skog innebærer andelseierskap også en noe lavere terskel til at de benytter Viken Skog som tjenesteleverandør i stedet for konkurrentene.

Rekruttering av nye andelseiere er i dag konsentrert mot nye registrerte eiere av skog. Det hentes ut lister fra Landbruksregisteret som grunnlag for utsendelse av en velkomstpakke som ny skogeier. Det er også etablert rutiner for at alle nye skogeiere blir kontaktet av skogbruksleder og forsøkt oppringt fra Servicesenteret. Lister distribueres også til områdelederne med oppfordring til at de aktivt tar kontakt for å påvirke dem til å bli andelseier. Andre viktige virkemidler er den nylig etablerte skogeierskolen, som viser seg å treffe svært godt mot målgruppen yngre og særlig kvinnelige skogeiere.

Utvalget foreslår:

1. At det konstitueres egne verveansvarlige i hvert områdestyre/skogeierlagstyre som får opplæring og et særlig ansvar for å organisere kontakt med nye skogeiere. Direkte kontakt fra andre skogeiere i bygda er det mest effektive virkemiddelet, men få tillitsvalgte har hittil vært motivert for å legge arbeid i dette. Her er det mye å lære av hvordan Bondelaget jobber (de har utviklet en egen vervehåndbok). Det bør også innføres egne vervepremier.
2. Bedre synliggjøring av fordelene ved å være andelseier i Viken Skog. Brosjyre og nettsted må forbedres og argumentene må utvikles videre.
3. Innføring av gratis serviceavgift det første året.
4. Etablering av system for bedre koordinering av oppfølgingen av rekrutteringsarbeidet.

4. Oppsummering og forslag til vedtak

Vitaliseringsutvalget foreslår at styret i Viken Skog fremmer følgende forslag til vedtak på årsmøtet:

1. Et prinsippvedtak hvor årsmøtet slutter seg til forslaget fra Vitaliseringsutvalget om avvikling av skogeierområdene og gjeninnføring av skogeierlagene som valgkrets.
2. Endring av vedtektene § 9, §11 og §12 som omhandler valgkretser og årsmøtet vedrørende avvikling av skogeierområdene og gjeninnføring av skogeierlagene som valgkrets, og ny §18 om samarbeidsavtaler med tilsluttede skogeierlag.
3. Godkjenne forslag til reviderte standardvedtekter for skogeierlagene og nye samarbeidsavtaler mellom Viken Skog og skogeierlagene.
4. Et vedtak om å be styret i Viken Skog om å henvende seg til styrene i skogeierlagene om å vurdere sammenslutning med andre skogeierlag, der avgrensningen avviker fra dagens skogeierområder, eller det har oppstått endringer i kommune-/regionstruktur som gjør det naturlig med en slik vurdering.
5. Årsmøtet ber styret vurdere nærmere hvordan øvrige forslag fra utvalget best kan implementeres innenfor forsvarlige økonomiske rammer.

Disse forslagene vil da først bli behandlet i andelseiermøtene/årsmøtene i skogeierlagene. Utvalget foreslår at styret i skogeierlagene legger frem et forslag til vedtak på årsmøtet vedrørende utvalgets innstilling.

Hvis årsmøtet i Viken Skog SA gir sin tilslutning til dette, vil styret i Viken Skog sende brev til styrene i skogeierlagene hvor det bes om:

1. En vurdering av forslaget om sammenslutning der det er aktuelt. Her vil administrasjonen i Viken Skog og Vitaliseringsutvalgets medlemmer bistå i prosessen om ønskelig.
2. Godkjenning med signering av ny samarbeidsavtale.
3. Forslag om vedtektsendringer i skogeierlaget i tråd med nye standardvedtekter på neste ordinære årsmøte i skogeierlaget.

Det foreslås at ny modell trer i kraft fra 01.01.2020 for de skogeierlag som har signert en ny samarbeidsavtale. I skogeierlag som velger ikke å slutte seg til denne modellen må styret i Viken Skog, i tråd med endret § 9, fastsette om andelseierne skal inngå i en egen eller nærliggende valgkrets.

Vedlegg 1. Oversikt over skogeierlagene med omløpsmidler pr 31.12. 2018

Lagsnr.	Skogeierlag	Antall medlemmer	Innmålt kvantum (m3) 2018	Sum Eiendeler 2018
5101	Ytre Østfold	211	57 304	kr 577 267
5102	Sarpsborg	173	38 423	kr 832 414
5107	Våler og Svinndal	101	24 964	kr 174 179
5110	Smaalenene	357	112 568	kr 431 560
5112	Hessa	453	107 748	kr 1 030 987
5121	Røyken og Hurum	123	24 548	kr 345 915
5123	Asker og Bærum	101	20 197	kr 413 464
5130	Follo	383	64 028	kr 1 395 984
5143	Nedre Romerike	175	28 239	kr 450 122
5146	Blaker og Sørumsund	151	47 779	kr 220 287
5150	Øvre Romerike	298	67 538	kr 859 395
5151	Nes	193	97 969	kr 373 151
5166	Hadeland	447	150 645	kr 641 874
5181	Søndre Land og Fluberg	168	106 349	kr 596 438
5183	Nordre Land	102	35 344	kr 690 935
5184	Torpa	97	35 134	kr 175 920
5185	Etnedal	126	14 113	kr 222 074
5201	Sør-Aurdal	314	88 193	kr 503 686
5203	Nord-Aurdal	214	33 059	kr 468 246
5204	Slidre og Vang	136	29 722	kr 257 972
5205	Øystre Slidre	82	21 503	kr 75 073
5225	Hallingdal	762	134 473	kr 806 371
5243	Nore og Uvdal	227	38 517	kr 840 919
5244	Rollag	143	35 616	kr 43 160
5246	Flesberg	214	43 391	kr 782 728
5261	Sigdal-Eggedal	273	62 253	kr 373 982
5262	Krødsherad	122	40 193	kr 768 960
5264	Eiker	276	43 883	kr 334 155
5282	Ringerike	409	183 608	kr 868 714
5284	Hole	76	10 278	kr 23 327
5286	Skoger	39	13 506	kr 14 502
5302	Sandsvær-Kongsberg	263	32 702	kr 1 957 595
5303	Nordre Vestfold	330	75 479	kr 573 287
5310	Lardal og Siljan	158	23 528	kr 339 755
5321	Midtre Vestfold	363	49 646	kr 471 820
5325	Tønsbergdistriktet	375	55 156	kr 677 819
5328	Nedre Lågen	375	81 524	kr 361 931
5145	Aurskog	56	57 598	kr 85 274
5147	Fet (formellt avviklet 2015)	74	18 085	kr 69 639
5162	Hurdal	97	22 834	Mangler info
5285	Lier	124	31 091	Mangler info
Sum		9 161	2 258 727	kr 20 130 880